

Predgovor prevedenom izdanju

Dobro došli u vinsku zemlju Srbiju!

Da su pre četiri godine uvaženi autori originalnog izdanja ove knjige, Ed McCarthy i Mary Ewing-Mulligan, odlučili da svojim prisustvom uvećaju pojavljivanje srpskog prevoda – obratiti im se na ovakav način, bilo bi, čak i za ovdašnje prilike, suviše pretenciozno. Ništa tu ne bi promenile ni činjenice da je Srbija locirana između 42. i 46. stepena severne geografske širine, da je režim svetlosti blagotvoran, temperatura kriva povoljna, prosek padavina uglavnom zadovoljavajući, a tlo takvo da je spektar sorti koje ovde uspevaju zaista širok. Kad vinovoj lozi pružite takve uslove, uzvratu vam groždem koje ima idealan balans kiselosti i šećera, bogato je ekstraktom, a sve to još pojačano onim nečim zaista posebnim što je svojstveno svim vrstama voća sa ovih prostora. Ukratko, ovakvu privilegovanu polaznu poziciju za vinogradarstvo, Srbija deli sa tek još nekoliko zemalja na planeti.

U stvarnom životu, dosta toga je išlo u prilog razvoju vinogradarstva, ali i protiv njega. Podatak da se, na početku decenije kojom se završio prošli vek, grožđe uzgajalo na nekih 130.000 hektara površina, opravdavao je svrstavanje Srbije među zemlje s razvijenim vinogradarstvom. Tamna strana priče je insistiranje tadašnjeg sistema na što većim prinosima, što je u startu eliminisalo vrhunske vinske sorte. Vino iz tog vremena se ipak dosta izvozilo, skoro uvek neflaširano i po ceni koja je kupca činila srećnim, a da pre toga nije ni morao da pretera u uzorkovanju ugovorene isporuke. Za kvalitet se nisu previše brinuli ni kupac, ni prodavac. Kako bilo, ipak je indikativan podatak da se tada aktuelna državna zajednica kotirala na veoma visokom petom mestu liste svetskih proizvođača i izvoznika vina.

U nesrećnim devedesetim, vinogradarstvo i vinarstvo Srbije postali su samo još jedan eksponat u galeriji kolateralnih šteta. Obim devastacije je bio teško pojmljiv: kod vinograda je crta podvučena na jedva 25.000 preteklih hektara vinove loze prihvatljivog kvaliteta. Izvoz vina je skoro potpuno stao, čak je i domaća potrošnja ustuknula pred žestokim pićima i pivom; neke zaklete vinopije bi rekle – sa očekivanim posledicama po karakter i moć rasuđivanja konzumenata.

Taj pogubni trend je tek nedavno zaustavljen, tako da poslednjih par godina sa zadovoljstvom možemo da konstatujemo da smo opet svedoci „pozitivnog nataliteta“ – više se novih površina vinograda zasadi, nego što ih se iskrči. Ohrabruje i podatak da je za tako nešto bila presudna, verovali ili ne, stimulativna pomoć države i za to je treba pohvaliti. To su doduše tek prvi koraci na putu čija se dužina meri desetinama hiljada hektara novih zasada. Naravno, ako se složimo da treba da iskoristimo bogomdane potencijale i pokažemo da Srbija može da bude ozbiljna vinogradarska i vinarska zemlja.

Kada su u pitanju vina, stvari su počele da se menjaju čak i pre nego što je doktano dno. Prvo su – nekad i ekonomska kriza ima pozitivne posledice – na tržištu postala dostupna neka odlična lokalna vina za koja nismo ni znali da postoje. Pre toga, bila su rezervisana samo za privilegovane upravljačke strukture ili za srećne pojedince koji su znali prave ljude na pravim mestima. To je de facto bio prvi trenutak da se običan potrošač mogao uveriti da i ovde vinari znaju svoj zanat. Zatim, kako je privatno preduzetništvo postajalo sveprisutno, prvo sasvim stidljivo, a zatim – kao i u drugim oblastima, kad neko probije led, slede i ostali – počeli su da se pojavljuju, u početku nevelike, ali potpuno tržišno orijentisane vinarije, koje su sada već imale definisan profil i jasnu viziju. Tu se prepoznaje nekoliko tipičnih slučajeva: vinogradari/podrumari koji su se celog života ionako bavili vinom, pa su odlučili da „porastu“ i umeli i imali odakle da to urade na pravi način; vrhunski enolozi koji su zanat ispekli u velikim društvenim vinarijama, pa izgubili strpljenje i upustili se u dokazivanje onoga što su sami odavno znali – da i na ovim prostorima rađaju vrhunska vina; ljudi prethodno zarobljeni u nekoj drugoj profesiji, već tu po pravilu uspešni, koji su se, spoznavši najzad prave vrednosti, sistematično, znalački i savesno posvetili proizvodima... Njihova vina su već bila takva da ste njima mogli da se pohvalite čak i pred posetiocem iz neke od zemalja pripadnica prve svetske vinske lige. Takvi vrhunski proizvodi onda za sobom povlače nove vrhunske proizvode; taj trend su prinudene da slede i velike vinarije, i one u međuvremenu privatizovane i onda, jedni druge stalno guraju naviše, na radost nas, poklonika boga Bahusa. Šta više prija uhu nego konstatacija da danas na policama vinoteka, vina iz Srbije stoje bez stida i ravnopravno sa onima iz svetskih vinarija?

Ova pozitivna slika nikako ne treba da nas navede na zaključak da je bitka dobijena i da smo se u velikom stilu vratili na vinsku mapu Evrope, s koje smo bili praktično nestali. U stvari, na samom smo početku tog dugotrajnog procesa, a da li ćemo iskoristiti povoljnost ponovnog kretanja s nulte tačke – jer zaista smo dotle bili stigli – pa na njegovom kraju poentirati i postati nešto kao „novi svet“ vinske Evrope, zavisi od svih nas.

Ponosni smo na činjenicu da je prvo prevedeno izdanje knjige *Vino za neupućene* koincidiralo s početkom renesanse vinske kulture u Srbiji. Već tada je bilo nagoveštaja i potajno smo se nadali da će se vinarstvo u Srbiji, posle dugog i teškog mamurluka, najzad probuditi. Kako originalno izdanje na engleskom vodi u odnosu na srpsko tek sa 4 : 2, evidentno je da se naciji ovdašnjih vinouživalaca (i onih koji to tek nameravaju da postanu) knjiga dopala, pa je posle nekoliko doštampavanja prvog izdanja, zasluženno obezbedila sebi pečat izdanja broj dva. I nikad ne treba zaboraviti sledeće: ma koliko mali bio pojedinačni doprinos svakog od nas, od nas zavisi sadašnjost i budućnost i srpskog i internacionalnog vinarstva. Sama činjenica da u rukama držite ovu knjigu, kvalifikuje vas da se potpišete istim visokostručnim „zvanjem“ koje sam ja upotrebio uz svoje ime, i svrstava vas u one koji će, svako u svojim granicama, učiniti sve što mogu da se ova naša vinska planeta još bolje razvija u budućnosti.

Dušan Popović, enofil
Recenzent i autor delova knjige
označenih sličicom „U zemlji Srbiji“

Beograd, maj 2009.